

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 65 af Dohrmann (FP) (se foran) forkastedes, idet 9 (FP) stemte for, 107 (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF og FK) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 67 af Bjørn Westh (S) og Gade (SF) (se foran) forkastedes, idet 55 (S, SF og FK) stemte for, 61 (KF, V, RV, CD, FP og KRF) imod.

Følgende forslag var taget tilbage og bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 66 af Bjørn Westh (S) og Gade (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 231:

Forslag til lov om ophævelse af lov om et hovedstadsråd.

Af Jane Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 15/3 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 17 og 18 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

17) Første behandling af lovforslag nr. L 232:

Forslag til lov om nedlæggelse af amtskommunerne.

Af Jane Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 15/3 88).

18) Første behandling af lovforslag nr. L 233:

Forslag til lov om nedlæggelse af statsamtene.

Af Jane Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 15/3 88).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg vil gerne bede om mere ro i salen.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Der er her tale om en samlet behandling af 3 lovforslag, der har det tilfælles, at de alle sigter mod en nedlæggelse af offentlige instanser.

Med mellemrum er det rimeligt at vurdere, om der fortsat er behov for den kendte struktur i den offentlige sektor. Spørgsmålet om nedlæggelser opstår, når opgaverne har ændret sig væsentligt i omfang eller betydning, eller hvor opgaver med fordel vil kunne overføres til andre instanser. Det er altså denne målestok, der skal anvendes over for de fremsatte forslag.

Lovforslag nr. L 231 vedrører Hovedstadsrådet. Det er et af de organer, der har været skrevet og talt mest om og ikke kun siden dets oprettelse. Allerede inden Folketinget i 1973 vedtog at oprette Hovedstadsrådet, havde der været megen debat om, hvorvidt et hovedstadsråd var den rigtige løsning. Mange mente dengang, at der i hovedstadsområdet var problemer, som kun kunne løses i en eller anden form for fællesskab. De opgaver, der måtte løses i et fællesskab, var kollektiv trafik, regionplanlægningen, sygehusplanlægningen og miljøbeskyttelse.

Ved oprettelse af Hovedstadsrådet troede man, at rådet ville få en stærk og styrende placering i hovedstadsregionerne. Dette er aldrig blevet tilfældet. Det skyldes bl. a., at kommunerne og amterne efter kommunalreformen fik en sådan størrelse og administrativ udbygning, at de udmærket kunne varetage en del af opgaverne, der blev henlagt til Hovedstadsrådet. I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag er der henvist til den nyligt afgivne betænkning fra Indenrigsministeriets udvalg om amtskommunalt udgiftspres og styringsmuligheder. Betænkningen foreslår, at Hovedstadsrådets opgaver overføres til områdets amter samt Københavns og Frederiksberg Kommuner, dog sådan at den kollektive trafik og regionplanlægningen varetages i en form for fællesskab.

Jeg vil hertil føje, at det historiske forløb har vist, at Hovedstadsrådets opgaver på sygehusområdet er overtaget af amterne, der også har overtaget miljøopgaverne i forbindelse med et frikommuneforsøg. Desuden har Hovedstadsrådets struktur vist sig unødigt kompliceret.

Regeringen er principielt enig i, at Hovedstadsrådet bør nedlægges. Regeringen har da også arbejdet igennem de sidste måneder med de praktiske problemer i forbindelse med løsningen af de tværgående opgaver i hovedstads-

[Indenrigsministeren]

området, de opgaver, der er enighed om at løse. Det må først og fremmest være opgaven med den kollektive trafik at se på, hvordan den skal samordnes i hovedstadsområdet, og der skal tages stilling til, hvordan regionplanlægningen tilrettelægges. Den øvrige sektorplanlægning kan efter min mening umiddelbart lægges ud til kommuner og amter i området.

Regeringen har derfor allerede igangsat arbejdet med forslag til nedlæggelse af Hovedstadsrådet, men regeringen må nøjes med at udtrykke principiel enighed og bebude et lovforslag til efteråret, når det nødvendige arbejde med forslag til omlægning og nye strukturer er tilendebragt.

Den samme principelle enighed kan regeringen ikke tilkendegive om lovforslag nr. L 232, altså forslaget om at nedlægge amtskommunerne. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Fremskridtpartiet ønsker en vidtgående centralisering. Det er nævnt, at partiet var modstander af særfororgens udlægning fra staten til amtskommunerne, og at der ønskes en tilbageførsel heraf. Desuden ønsker Fremskridtpartiet, at alle offentlige gymnasier skal være statslige, og at sygehusene skal under statens overordnede ledelse. Regeringen ønsker derimod decentralisering.

Det er imidlertid vigtigt, at man til stadighed er opmærksom på, at opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner og mellem den offentlige og den private sektor er hensigtsmæssig, og at det sikres, at det er en dynamisk, vedvarende proces at tilpasse opgaverne bedst muligt. Staten skal ikke løse de opgaver, som udmærket kan afgøres af amterne, og amterne skal ikke afgøre de opgaver, som lige så godt kan løses af kommunerne.

Vi ønsker samtidig at sikre, at det offentlige system fungerer så effektivt som muligt. Vi er derfor meget optaget af at gøre det amtskommunale område mere styrbart. Derfor agter regeringen at gennemføre en meget stor del af de mange forslag, der fra statslig og amtskommunal side er lagt frem i det såkaldte Lotzudvalg.

Desuden agter regeringen nøje at følge arbejdet i frikommunerne ved at gøre det amtskommunale område mere styrbart. I den forbindelse vil jeg gerne nævne arbejdet med den såkaldte entreprenørmodel. Denne giver mulighed for at lægge kompetence og økonomisk ansvar ud til primærkommunerne uden at svække stor-

driftsfordelene ved samlede opgaveløsninger. Et eksempel herpå har vi i frikommuneforsøget i Nordjyllands Amt, hvor kommunerne betaler for de færdigbehandlede på sygehusene.

Kommunerne bør løse så mange offentlige opgaver som muligt, så amtskommuner kun inddrages, når det er nødvendigt, det vil sige i det omfang, hvor kommunerne ikke kan løse opgaverne. Amtskommunerne varetager fortsat en række offentlige opgaver, som skal løses, og som ikke umiddelbart kan udlægges til kommunerne. En nedlægning af amtskommunerne vil derfor – som påpeget af Fremskridtpartiet – føre til en centralisering, og regeringen kan derfor ikke gå ind for lovforslaget.

Ej heller lovforslag nr. L 233 om nedlæggelse af statsamterne kan regeringen gå ind for. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Fremskridtpartiet foreslår opgaverne behandlet andre steder. Fremskridtpartiet synes således at være enig i, at de opgaver, som statsamterne i dag varetager, fortsat skal varetages. Spørgsmålet er derfor, hvor opgaverne varetages bedst.

Folketinget har tidligere drøftet placeringen af statsamternes opgaver. I 1980 blev statsamternes fremtid drøftet her i Folketinget på grundlag af en redegørelse fra den daværende indenrigsminister. Der var dengang tilslutning til at opretholde statsamterne i det væsentlige med de hidtidige opgaver. I 1985 behandlede vi i Folketinget et beslutningsforslag fra Fremskridtpartiet, som pålagde regeringen at fremsætte lovforslag om bl.a. statsamternes nedlæggelse pr. den 1. januar 1987. Også ved den lejlighed blev der af et flertal af partier givet udtryk for, at statsamterne løser deres opgaver på tilfredsstillende måde, og at der derfor ikke var saglig begrundelse for at ændre på opgavernes placering.

Der foregår til stadighed i regeringen overvejelser om, hvor og hvordan de offentlige opgaver bedst løses. Dette gælder også statsamternes opgaver. Men det har efter min opfattelse ikke været muligt hidtil at pege på bedre eller billigere måder at få udført statsamternes opgaver på.

Det er i lovforslagets bemærkninger nævnt, at de familieretlige sager bør afgøres af byretterne. Vedrørende dette spørgsmål vil jeg gerne henvise til den daværende indenrigsministers bemærkninger i redegørelsen i 1980, nemlig at

[Indenrigsministeren]

man bør bevare muligheden for at vælge mellem domstolsbehandling og administrativ behandling i den slags sager. En behandling ved byretterne kan frygtes at blive tungere og mere langvarig end statsamternes administrative sagsbehandling.

Hvad tilsynet med kommunerne angår, vil en overførsel til Indenrigsministeriet betyde dels en centralisering, dels en svækkelse af det folkevalgte element. Efter min opfattelse kan det lokale kendskab være af værdi ved tilsynsmyndighedens afgørelse. Desuden er det lettere for en amtslig myndighed at følge afgørelser og hændelser inden for det lokale område.

Jeg kan ikke med de erfaringer, vi i dag har med et decentralt kommunalt tilsyn, se en tilstrækkelig begrundelse for at overføre tilsynet til Indenrigsministeriet, men det er et område, vi i regeringen er opmærksom på, og som led i frikommuneforsøgene er der også forsøg på dette område. Esbjerg Kommune har således siden den 1. januar 1986 været under Indenrigsministeriets tilsyn. Erfaringerne fra dette forsøg giver dog endnu ikke tilstrækkeligt grundlag for at vurdere den mest hensigtsmæssige placering af tilsynet. Regeringen kan derfor ikke gå ind for lovforslaget.

Henning Rasmussen (S):

Hovedstadsområdet har en række specielle problemer. Et af dem er, at der er en række opgaver, der bør løses på tværs af amtsgrænserne, og det gælder især overordnede planlægningsopgaver og ansvaret for den kollektive trafik. Det var derfor, man etablerede Hovedstadsrådet i sin tid, fordi man gerne ville have de opgaver løst på en hensigtsmæssig og rigtig måde, og man valgte den struktur at lade de lokale råd vælge medlemmerne af Hovedstadsrådet efter ganske bestemte regler, sådan at det på én gang var et overordnet hensyn, der skulle varetages, og samtidig byggede man på det kendskab, som de lokale folk havde til de lokale problemer.

Det har efter vores overbevisning vist sig at være en hensigtsmæssig og fornuftig struktur, som vi ikke ser nogen grund til at ændre. Det, der er det interessante i dag, er derfor, at den regering, som i 1984 gjorde Hovedstadsrådet til en fast institution med sit forslag om at ophæve revisionsparagraffen i loven om Hovedstadsrådet og begrundede det med, at det ville være rigtigt at bevare Hovedstadsrådet, nu – vel ikke

med den indenrigsminister, vi har i dag, helt uventet, men i modsætning til en af hans nærmeste forgængere – siger, at vi nu kan afskaffe Hovedstadsrådet, og den væsentligste begrundelse er den, at nogle praktiske miljøopgaver i en forsøgsperiode er flyttet over til de amtskommuner og kommuner, der hører under Hovedstadsrådet. Det finder vi ikke er tilstrækkelig begrundelse for at indlede et arbejde for at få afviklet Hovedstadsrådet.

Det er nye toner, og ministeren skal have lov til at omsætte dem i praktiske forslag, accepteret af den samlede regering, før vi vil tage stilling til dem, bortset fra at jeg gerne vil gøre den bemærkning, at vi ser ikke nogen mulighed for, at ministeren kan komme med et forslag om en anden løsning på de overordnede problemer i hovedstadsområdet, som vi vil kunne acceptere. Så vil jeg gerne sige om de andre forslag, at amtskommunerne i dag løser efter vores opfattelse en lang række vigtige opgaver, som var for store til at blive løst af de enkelte kommuner, der ligger i amtskommunens område. Amtskommunerne gør det godt, selv om de økonomiske rammer giver dem store problemer for tiden. Vi synes også, at den struktur, man har, er rigtig, at det er rigtigt, at vi har et amtsråd, der er direkte valgt, og som har det politiske ansvar for opgavernes løsning.

Strukturen blev fastlagt i forbindelse med kommunalreformen i 1970. Det var ikke tilfældigt. Det var et meget grundigt arbejde, der blev gjort dengang. Det var lange overvejelser, der lå bag. Der er ikke siden da sket noget som helst, der flytter det grundlag, man dengang havde. Vi ser derfor ikke nogen grund til at gå i alvorlig diskussion om, hvorvidt man skal ophæve eller afskaffe de nuværende amtskommuner og flytte de opgaver over til andre organer.

På tilsvarende måde er det med statsamterne. Også de har deres udgangspunkt langt tilbage i tiden. Også deres fremtidige opgaver blev diskuteret i 1970 i forbindelse med kommunalreformen. Man fandt nemlig, dengang man havde flyttet de opgaver, som lå i de gamle amtsorganer, til amtskommunerne og primærkommunerne, at der var nogle opgaver tilbage, som det ville være naturligt og rigtigt at lade løse af statslige organer på stedet: familieretlige sager og en række andre lidt mindre sager – lidt mindre i omfang, men af stor betydning hver for sig. Det fandt man dengang, men man var lidt usik-

[Henning Rasmussen]

ker i en periode. Som indenrigsministeren sagde, blev den usikkerhed bragt ud af verden for Folketingets vedkommende efter nogle års forløb, først igennem en redegørelse, som et stort flertal i Folketinget tilsluttede sig, og derefter ved en massiv afvisning af et forslag – i øvrigt fremsat af indenrigsministerens parti – om at afskaffe statsamterne og flytte opgaverne over til andre organer.

Det er fortsat sådan, at der er en række opgaver, især af familieretlig, men også af anden karakter, som det er rigtigt at få løst på stedet. De er ikke blevet færre, end de var dengang, de er blevet flere. Der er flere sager til behandling, end der var tidligere. Det er fortsat rigtigt, at de løses lokalt, og det er fortsat rigtigt, at de løses af et statsligt organ. Derfor ser vi ikke nogen grund til at afskaffe de nuværende statsamter. Hvis man fornuftigt kunne flytte opgaverne andre steder hen, og hvis man fornuftigt kunne få det gjort billigere, end det er i øjeblikket, javel, men det er der ikke nogen som helst grund til at tro.

Vi er altså fortsat af den opfattelse, at de opgaver ligger bedst, hvor de ligger. Vi er af den opfattelse, at statsamterne gør et godt stykke arbejde, de gør det billigt, de gør det effektivt, og de gør det lokalt, sådan at folk kan nå statsamtet for at få løst de problemer, som de skal have statsamtets hjælp til at få løst.

Karen Højte Jensen (KF):

Hovedstadsrådet har i de år, det har eksisteret, været i søgelyset. Kommuner og amter har peget på unødigt bureaukrati, på en slags omsvøbsdepartement. Senest har Lotzudvalget foreslået rådets opgaver lagt over til de respektive amter, dog således at der fortsat er en samordning vedrørende den kollektive trafik og regionplanlægning.

I forbindelse med frikommuneloven er miljøopgaverne udlagt til amterne, og det er den rigtige vej. Vi mener fra den konservative gruppe, at tiden er inde til at nedlægge Hovedstadsrådet. Men som det er blevet nævnt af indenrigsministeren, har regeringen sat et arbejde i gang med henblik på at nedlægge Hovedstadsrådet fra den nye valgperiode, og regeringen vil fremsætte et lovforslag herom. Inden dette sker, må der naturligvis være klarhed om, hvorledes den kollektive trafik og regionplanlægningen tilrettelægges, ligesom det skal afklares,

om der er problemer med hensyn til den øvrige sektorplanlægning. Vi må finde ud af, om denne umiddelbart kan lægges ud til amter og kommuner.

Hvad angår amterne, må jeg sige, at vi på ingen måde har aktuelle planer om at nedlægge dem og absolut ikke på forslaget præmisser. Vi ønsker en høj grad af decentralisering, vi ønsker opgaverne løst så tæt på borgerne som muligt, vi ønsker en effektiv offentlig sektor og en god service for borgerne. Det betyder selvfølgelig ikke, at vi mener, at der ikke er behov for at se på opgavefordelingen i hele den offentlige sektor. Det er der faktisk løbende behov for. Vi må spørge os selv: Er det hensigtsmæssigt at have en offentlig sektor i tre lag? Vi mener, der er behov for bedre muligheder for at styre udgifterne i hele den offentlige sektor og således også i amterne. Vi mener også, at der er knyttet en række problemer til det faktum, at vi i dag har skatteudskrivning på tre niveauer, og det ville være nyttigt at få belyst dem. Jeg tror i hvert fald, at det ville være hensigtsmæssigt, om borgerne havde en større viden om, hvor meget de betaler i skat f.eks. til amterne. En sådan større bevidsthed kunne givetvis også fremme en større interesse fra borgernes side angående amternes opgaver og beslutninger.

Der er naturligvis også for amternes vedkommende behov for nytænkning. Vi må hele tiden sikre et effektivt og dynamisk system. Indenrigsministeren pegede på, at man havde sat forsøg i gang med den såkaldte entreprenørmodel. Jeg tror, at det er et område, vi må dyrke videre: Er det muligt at se på, om kommunerne i dag i højere grad kan købe ydelser – om jeg så må sige – som tilbydes fra amternes side? Der må selvfølgelig en bedre vurdering af disse forskellige modeller til. Der kan være gode ideer og dårlige ideer. Jeg tror, der er behov for, at vi er mere kreative med hensyn til hele den offentlige sektor og altså også med hensyn til amterne. Vi afviser bestemt ikke at diskutere amternes funktioner set i et længere perspektiv, men at afvikle dem her og nu er simpelt hen halsløs gerning. En anden opgavefordeling kræver større viden om konsekvenserne, ja, faktisk en gennemgribende analyse af hele opgavefordelingen i det offentlige.

Hvad angår det sidste lovforslag om nedlæggelse af statsamterne, har jeg forstået, at Fremskridtspartiet er enig i, at opgaverne skal løses.

[Karen Højte Jensen]

Jeg mener bestemt ikke, at Fremskridtspartiet på nogen måde dokumenterer, at opgaverne løses bedre ved at overgå til andre organer.

(Kort bemærkning).

Poulsaard (FP):

Jeg er ikke ordfører for disse forslag, det har vi to dygtige ordførere til, men jeg havde lyst til at bede om en kort bemærkning, da indenrigsministeren havde været heroppe, men jeg afstod. Jeg ville vente, til den konservative ordfører havde været her. Nu synes jeg det er på tide at stille indenrigsministeren og den konservative ordfører et spørgsmål. Jeg går ud fra, at statsministeren er chef for regeringen. Mig bekendt er han også konservativt folketingsmedlem. Statsministeren har udtalt ifølge B.T. på et møde i en klub på Frederiksberg forleden aften, at han var ikke sikker på, at der var amter om ti år. Statsministeren mener altså, at vi kan undvære amter. Hvorfor kan vi så ikke gå i krig med det nu? Vi har også en udenrigsminister, endda indenrigsministerens partifælle, der siger, at vi skal reducere den offentlige sektor med 300.000. Her er der klart et område, der kan reduceres, uden at det går ud over de syge, de gamle og de handicappede. Der er nogle politikere og andre tjenestemænd, vi kommer til at skade lidt. I et lille land som Danmark er det unødvendigt at opretholde amterne. I kan ikke bevare jeres troværdighed som regeringspartiet, hvis I ensidigt bliver ved med at sige, at I vil skære ned i den offentlige sektor. Når der ligger et konkret forslag, afviser I det. Jeg vil egentlig gerne spørge den konservative ordfører, om hun er enig med statsministeren i, at vi ikke har amter om ti år.

Bjørn Poulsen (SF):

Jeg skal selvfølgelig ikke blande mig i regeringens troværdighed, men en af de bedste grunde til at afvise disse tre forslag vil da være det usædvanlig dårlige hjemmearbejde, der er blevet lavet, inden man fremsatte forslagene. Man fjerner da ikke tre institutioner som statsamter og amter og så Hovedstadsrådet med et pennestrøg.

De forholdsvis få argumenter, der er lagt frem i disse forslag, viser simpelt hen, at det er dårligt håndværk. Jeg synes ærlig talt, at det er for dårligt, ikke mindst når man tænker på, hvor længe nogle af Fremskridtspartiets folk

har været i Folketinget. Jeg synes, man skulle gå hjem og lave sit arbejde lidt bedre end det, man har lagt frem her. Så kunne det også godt være, at det var lidt mere rimeligt at diskutere ud fra forslagernes indhold, for det kan være ret svært at se, bortset fra at man vil spare penge, hvorfor man i det hele taget vil nedlægge disse tre institutioner.

På SF's vegne vil jeg sige, at det kan da godt være, at vi står foran en ny kommunalreform inden for de næste ti år. Det er muligt. Fra SF's side har vi aldrig været særlig glade for amterne. Vi støttede dem heller ikke ved kommunalreformen i 1970, og vi synes da en gang imellem, at det er noget tumpet noget, der er lavet, men man fjerner dem ikke bare med et pennestrøg, som man faktisk foreslår her.

Jeg kan ikke lade være med at trække lidt på smilebåndet, når man læser noget af det, der står i forslaget. Hvis man tager det, som det drejer sig om, fjernelse af amtskommunerne, så er der jo lige pludselig frit valg, hvad angår, hvilket sygehus man vil ind på. Det kan blive en skæg konkurrencesituation rundt omkring i landet, hvad nu for et sygehus, der er mest populært, hvilken farve sengelinned der er, hvilken farve kanyler man bruger, eller hvad det nu er, der tiltrækker folk specielt, alt efter hvilken sygdom man har. Det kunne da være meget skægt, det kan jeg godt se. Det er nok bare lidt synd for patienterne, men det betyder måske heller ikke så forfærdelig meget.

Jeg synes, at man har fremsat 3 forslag, som, når det kommer til stykket, peger på nogle reelle problemer, det er der ingen tvivl om. Der er områder, hvor vi nok må sige, at vi ind imellem administrerer lige lovlig tungt i det her land. Derfor synes vi også, at det er en god idé at kigge på tingene ind imellem, vi synes endda, det er en vældig god idé.

Og nu er man begyndt at kigge på spørgsmålet om Hovedstadsrådet. Jeg ved ikke, hvordan vores stilling i SF er til Hovedstadsrådet, men det er noget, vi har diskuteret mange gange. Spørgsmålet er, om det er en særlig fornuftig konstruktion, man har lavet. Vi vil godt se lidt mere på bordet, inden vi begynder at tage stilling til det spørgsmål.

Det er da også en mærkelig konstruktion med statsamterne, det skal indrømmes, men de har da nogle funktioner, og jeg tror ikke, man uden videre kan lægge de funktioner ud til

[Bjørn Poulsen]

kommunerne. Jeg tror, man undervurderer de problemer. Det er ikke noget, man bare uden videre gør. Hele det arbejde, man trods alt laver i statsamterne, er da ikke noget, man bare uden videre kan lægge ud i primærkommunerne.

Der skal da også ansættes nogle mennesker for at lave det, og det kan godt være, at man trods alt ved at centralisere det i amterne sparer ansættelser i primærkommunerne. Den udregning har man nok ikke kigget så forfærdelig meget på hos Fremskridtspartiet, fordi man går rundt og tror, at man bare uden videre kan nedlægge dem, og så kan man ellers bare klare det i primærkommunerne uden at ansætte nogen mennesker til at lave det arbejde. Jeg tror ikke rigtig, man har sat sig ind i, hvad det egentlig er for problemstillinger, vi snakker om.

Men vi ser frem til, at der for det første kommer noget med hensyn til Hovedstadsrådet, det er vi jo blevet lovet. Det vil vi kigge på, når det kommer, og dér vil vi jo nok se noget, der er lidt bedre underbygget end det, vi ser fra Fremskridtspartiet.

Som jeg sagde indledningsvis, så kan det godt være, vi snart skal have en ny kommunalreform, og når vi har et godt materiale, der underbygger eventuelle forslag i den retning, så vil vi godt være med til at diskutere det. Men vi synes, at det bør være et godt materiale og en ordentlig undersøgelse og ikke et forsøg på at fjerne ting bare ved hjælp af et pennestrog.

Jeg tror, at det bliver svært at fremskaffe et flertal i Folketinget, hvis begrundelsen for nedlæggelse af amterne er, at særinteresser eller fritidsundervisning eller direkte støtte til kulturlivet skal forsvinde samtidig. Så er der vist ikke mange flertal at hente i det her Folketing, det tror jeg i hvert fald ikke der er, og det skal vi nok også være glade for.

(Kort bemærkning).

Kirsten Madsen (FP):

Det var vidunderligt at høre, at hr. Bjørn Poulsen havde opfattet en lille smule af det. Det ville nemlig betyde, at man kunne have konkurrence mellem sygehuse. Vi har i Danmark tidligere haft Esbønderup Sygehus, der var ekspert i knoglebrud. Efter at man fik lavet det om, sådan så de skulle tage alle former for patienter, har vi i dag ikke et sted, hvor de har en ekspertise, som de havde dengang.

Det ville jo være vidunderligt, om vi i Danmark kunne få specialiseret sygdomme ud i forskellige sygehuse, så de virkelig blev eksperter og til en forandring kunne gøre nogle folk raske i stedet for som nu, hvor det bare er et spørgsmål om at have dem så længe som muligt og så sende dem hjem, uden at man har fået dem helbredt. Det ville være særdeles lækkert, om man kunne få oprettet noget i stil med det gamle Esbønderup Sygehus.

Jeg takker for, at hr. Bjørn Poulsen har opdaget, at det kunne blive tilfældet, at man kunne få raske mennesker.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg bryder mig egentlig ikke om, at ordførere kommer herop og har en eller anden hovskisnovski indstilling til konkrete forslag, der er fremsat. Derfor vil jeg spørge SF's ordfører, hvordan han kan vurdere, om et materiale, der er lagt frem som begrundelse for nogle forslag, er relevant, er godt nok, er sagligt, når den samme ordfører ikke engang kender sit eget partis indstilling til f.eks. Hovedstadsrådet.

(Kort bemærkning).

Poulsaard (FP):

Ja, det var jo egentlig en mærkelig tale, vi fik fra SF. Jeg lyttede med større og større forundring. Jeg havde også opfattet det sådan, at SF gik ind for at nedlægge amterne. Nu er SF jo ved at være et gammelt parti, det har fejret sølvbryllup. Vi har diskuteret nedlæggelse af amterne og Hovedstadsrådet i mange år. Fremskridtspartiet har rejst forslag gang efter gang, og så kommer man her og siger, at man ikke ved, hvilken stilling man skal tage til Hovedstadsrådet. I er da ellers et stort parti, I har da ellers en klar stilling på masser af andre områder. Det var en meget vattet tale.

Hr. Bjørn Poulsen skulle tage og ringe rundt til forskellige borgmestre. Jeg kan huske, at en socialdemokratisk borgmester i Kolding i sin tid, da vi fik amterne, sagde, at det, han før kunne ordne med Indenrigsministeriet på 10 minutter, tog nu 6 uger, når det skulle over amtet.

Kan hr. Bjørn Poulsen fortælle mig nogen opgaver, som amter har, der ikke bare er en dobbeltkontrol? Vi har først kommunen, så har vi amtet, og så har vi staten. Veje f.eks., ind un-

[Poulsgaard]

der staten med dem. Sygehuse, ind under staten med dem. Der var andre ting, man kunne gøre. Gymnasier, læg dem ind under staten. Det er da klart, der er en masse konkrete besparelsesforslag. Hvis vi skal til at spare, hr. Bjørn Poulsen, så nytter det altså ikke, at man vil opretholde alle mulige og umulige institutioner i dette land. Vi har ikke råd til det.

Og så synes jeg, det var en mærkelig begrundelse, når hr. Bjørn Poulsen afviste forslaget med, at vi var imod kulturtilskud og fritidstilskud. Det er vi så sandelig også, når de er kommunale, og når de er statslige, men vi har ikke foreslået hverken stat eller kommuner afskaffet. Men vi har foreslået det fordyrende medlem, der hedder amter, afskaffet.

Jeg forstår ikke, hvis hr. Bjørn Poulsen taler på SF's vegne her. Jeg stiller mig lidt tvivlende over for det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Poulsen (SF):

Nu afviste jeg jo ikke forslaget på grund af det, men når der i forslaget med hensyn til penge til fritidsundervisning og lignende står, at når denne anvendelse af skatteydermidler bortfalder, behøves der selvsagt ingen administration på dette område, så hænger det da i hvert fald sammen. Det kan vi vel blive enige om.

Jeg må sige til Fælles Kurs' ordfører, at vi lige her og nu ikke har en fast holdning til spørgsmålet om Hovedstadsrådet. Vi diskuterer meget for øjeblikket, hvorvidt vi skal bevare det eller ej, og vi har ikke lagt skjul på, at vi ikke er enige. Jeg kan endda gå så langt som til at sige, at man end ikke er enig på dette område herovre på Sjælland om, hvorvidt man skal have Hovedstadsrådet eller ej. Og det er da en ærlig sag. Der er nogle, der synes, at man skal bevare det, og der er nogle, der synes, man ikke har brug for det. Og det synes jeg ærlig talt er dejligt, for det giver en spændende diskussion. Hvad så resultatet bliver, det får vi nok allerede at vide på lørdag, og det glæder jeg mig til.

Med hensyn til spørgsmålet om konkurrence mellem sygehuse må jeg sige, at jeg ikke kender meget til Esbønderup Sygehus. Det er selvfølgelig min fejl, det er klart. Men jeg tror nok, at vi nogle steder i landet er i stand til at klare nogle af de problemer, der blev peget på, når det kommer til stykket. Jeg tror ikke på, at vi er så dårlige i dette land.

Jeg skal være den første til at erkende, at det er rædselsfuldt, at der er ventetider, men jeg tror ikke en døjt på, at Fremskridtspartiets politik fjerner nogen som helst på ventelisterne, tværtimod. Men det er klart, at alle de, der ikke får råd til det til den tid, ikke kommer på ventelisterne, for så er der ingen grund til at stille sig op.

Mejdahl (V):

Alle gode gange tre. Jeg har forstået, at det er tredje gang, Fremskridtspartiet fremsætter lovforslag om nedlæggelse af Hovedstadsrådet.

Jeg kan på Venstres vegne give principiel tilslutning til at ophæve loven om Hovedstadsrådet. Når Venstre er af den opfattelse, er det, fordi en række af de opgaver, som i 1973 blev henlagt til Hovedstadsrådet, enten allerede løses af amtskommunerne eller sagtens kan løses primærkommunalt eller amtskommunalt. Vi kan derfor være enige med forslagsstillerne i, at tiden har gjort det fjerde led, Hovedstadsrådet, overflødig, og vi skal ikke opretholde en instans, bare fordi den nu engang er der.

Indenrigsministerens bemærkning om, at Hovedstadsrådets struktur har vist sig unødigt kompliceret, er jeg ganske enig i. En afvikling, som Fremskridtspartiet foreslår, er nok lettere at gennemføre fra Folketingets talerstol end i praksis. Jeg skal derfor på Venstres vegne give tilslutning til indenrigsministerens initiativ, der munder ud i et lovforslag til efteråret, så Hovedstadsrådet kan afvikles med udgangen af indeværende valgperiode. Der er tilsyneladende nogle løse ender omkring den kollektive trafik og regionplanlægningen i hovedstadsområdet, men jeg er sikker på, at der kan findes en, måske fælleskommunal, løsning på dette problem. Venstre er enig i principperne for at afvikle Hovedstadsrådet, men vi må vente til efteråret med at realisere dem. Vi skal have fastere grund under fødderne.

Det andet forslag, som Fremskridtspartiet har fremsat, er om nedlæggelse af amtskommunerne. Det er også en ganganger. I bemærkningerne nævner forslagsstillerne en lang række af de opgaver, som amtskommunerne i dag løser, og det angives også, hvordan opgaverne skal løses efter den 1. januar 1990. Den sidste del af bemærkningerne omhandler en række udtalelser fra kompetente personer, som alle sammen taler til fordel for, at amtskommunerne nedlægges.

[Mejdahl]

I Venstre er vi ikke sindede at medvirke ved lovforslagets gennemførelse. Vi er af den opfattelse, at opgaverne skal løses så tæt på borgerne som vel muligt, og det gøres ikke ved at samle en del af amternes opgaver i centraladministrationen. Alle centraladministrationens gode sider ufortalt tror jeg, at det vil være at gøre regning uden vært at tro, at centraladministrationen er en bedre garant for de små, lokale sygehuse end amtsrådene.

Fremskridtspartiet gør sig efter min opfattelse skyldig i en misforståelse i sin iver efter at argumentere for forslaget ved at sige, at erfaringerne har vist, at udlægningen af særforsoegen til amtskommunerne var en fejltilstand, og at de offentlige gymnasier skal være statsskoler. Netop på disse to områder har amtskommunerne bevist, at de kan løse opgaverne på en bedre måde, end staten gjorde det.

Nu skal det hele ikke være kritik. Fremskridtspartiet rører ved nogle centrale spørgsmål. Venstre er enig med Fremskridtspartiet i, at vi i al offentlig administration skal undgå dobbeltfunktioner. Vi er også enige i, at vi i langt højere grad, end tilfældet er i dag, kan bløde de til tider stive kommunegrænser op. Samarbejde over kommunegrænserne er et af nøgleordene i det fremtidige kommunestyre. Det gælder både i primær- og i amtskommunerne. Kommunegrænser skal være led, ikke mure. Det er vist amtsborgmester Erling Tiedemann, der er citeret for dette synspunkt, og det deler vi i Venstre.

De citerede udtalelser fra enkeltpersoner, som står i bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg ikke kommentere. Det er mit indtryk, at det tit er, fordi man er uenig med enkelte amtsrådsmedlemmer eller amtsrådsgrupper, når man rundt omkring hører utilfredshed med amtskommunerne. Og den situation undgår man selvfølgelig ved at nedlægge amtskommunerne.

I Venstre mener vi, at forslaget går den forkerte vej. Det, det drejer sig om, er at skabe ro om vor kommunestruktur. Vi vil gerne være med til at se på, hvilke opgaver der kan flyttes fra centraladministrationen ud til amterne, og hvilke der kan flyttes endnu længere ud til primærkommunerne, eksempelvis zonenadsadministrationen.

Og så gælder det om, at vi giver vore amtsråds- og kommunalpolitikere det styringsværktøj i hænde, som er nødvendigt for dem til at

løse opgaverne. Opgaverne er store, og de bliver større endnu. Vi har brug for dygtige og ansvarsbevidste lokalpolitikere, og vi har brug for at have et godt samarbejde med dem. Det er efter Venstres opfattelse den vej, vi skal gå, og ikke den, Fremskridtspartiet anviser.

Det sidste lovforslag, nr. L 233, kan der jo også føres en lang diskussion om. Det er spørgsmålet om at nedlægge statsamterne. Ja, hvorfor ikke, når vi nu er i gang?

I Venstre er vi af den opfattelse, at vi løbende skal vurdere, hvor opgaverne løses bedst, for det er, hvor de løses bedst, de skal placeres. Vi har ingen aktuelle planer om at lægge flere opgaver ud til statsamterne. Vi synes også, at de opgaver, som ligger der, løses på en god måde.

Vi tror ikke, det bliver bedre og billigere at placere alle familieretlige sager i byretten. Som det er i dag, er der valgmulighed mellem en domstolsbehandling eller en administrativ behandling i statsamtet.

Hvad tilsynet med kommunerne angår, er der måske nok lokalpolitikere, der kunne ønske sig Indenrigsministeriet som tilsynsmyndighed i håb om, at man i Indenrigsministeriet ikke læser så mange lokalaviser, som de amtslige tilsynsråd gør. For os i Venstre er det ikke begrundelse nok for at ændre på tingenes tilstand. Det lokalkendskab, som tilsynsrådene har, ikke mindst i kraft af at der sidder amtsrådsmedlemmer i tilsynsrådene, har ved mange afgørelser haft stor værdi.

Sammenfattende skal jeg på Venstres vegne afvise de tre forslag med de begrundelser, som jeg her har anført – positive og negative imellem hinanden.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Indenrigsministeren sagde i sit indlæg, at der var sket en udvikling, der gjorde, at det ikke længere var så nødvendigt at opretholde Hovedstadsrådet. Nu gentager hr. Mejdahl det og siger, at siden 1973 er der sket så meget, som gør, at det i dag er rimeligt at foreslå, at Hovedstadsrådet nedlægges.

Jeg vil godt læse et par korte citater fra de bemærkninger, som den daværende indenrigsminister kom med til sit lovforslag nr. L 31 i samlingen 1983-84. Der står:

»Det er regeringens opfattelse, at der med den foreliggende betænkning er tilvejebragt et

[Henning Rasmussen]

fyldestgørende grundlag for en stillingtagen til, hvilket indhold en permanent ordning af den styrelsesmæssige struktur og opgavefordeling i hovedstadsområdet bør have. Regeringen kan tilslutte sig kommissionens opfattelse af, at der fortsat i hovedstadsområdet er opgaver, som må løses under hensyntagen til hele området. Der er derfor fortsat behov for et bindende samarbejde på disse opgaveområder. Efter regeringens opfattelse er der også en sådan sammenhæng mellem disse opgaver, at de alle bør varetages af det samme organ.«

Senere siger man, at man finder, at den indirekte valg måde til Hovedstadsrådet bør opretholdes, fordi rådets kompetencer og opgaver er atypiske i forhold til en sædvanlig kommunalbestyrelses.

Dernæst gør man opmærksom på, at man er af den opfattelse, at en række enkeltsagers behandling rigtigt kan henlægges til kommuner og amtskommuner. Det tilsluttede vi andre os. Vi tilsluttede os også slutbemærkningen i bemærkningerne, nemlig at ordningen med et hovedstadsråd gøres permanent.

Men det, som indenrigsministeren nu gør til en begrundelse for at ophæve Hovedstadsrådet, nemlig at en række konkrete afgørelser kunne henvises til de underliggende lag, til amtskommuner og primærkommuner, var altså forudset i 1984. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Mejdahl: Kan det virkelig være rigtigt, som det bliver sagt, at der er sket så meget – ja, siden 1973, men er der sket så meget siden 1984 – at det, der blev sagt i 1984, lige pludselig ikke gælder længere?

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg har et par spørgsmål til Venstres ordfører.

Jeg opfattede hr. Mejdahls indlæg som et forsvarende for amterne i allerhøjeste grad. Det forstår jeg da godt. Venstre har mange politikere i dem. Men jeg vil gerne spørge hr. Mejdahl, om han ikke anerkender, at hr. Poul Schlüter er statsminister i en firkløverregering, hvori Venstre deltager, og som statsminister er regeringens chef. Hvis hr. Mejdahl anerkender det, tager han så afstand fra de udtalelser, statsministeren har fremsat om, at amterne er væk om 10 år? Det var det første spørgsmål.

Det næste, jeg gerne vil spørge hr. Mejdahl om, er, hvor hr. Mejdahl havde det fra, som hr. Mejdahl her sagde om, at det er bevist, at amtskommunerne er bedre til at drive gymnasier end staten? Hvor har hr. Mejdahl det fra? Hvilke tal kan dokumentere, at det er billigere at drive gymnasier nu, hvor det er amtskommunerne, end dengang det var staten? Det er vi i hvert fald meget interesseret i at få at vide.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Må jeg først sige til hr. Henning Rasmussen, at det er jo da immer væk kun 4 år siden det blev sagt, som hr. Henning Rasmussen citerede. Jeg nævnte også i mit indlæg, at det nok var lettere at nedlægge Hovedstadsrådet her fra Folketingets talerstol, end det ville være i praksis, at der var nogle løse ender endnu, og at vi skulle have mere fast grund under fødderne. Men når jeg gav principiel tilslutning til det, er det, fordi vi i Venstre mener, at tanken er rigtig, og at man skal arbejde ad den vej. Jeg imødeser, at der til efteråret fra indenrigsministeren kommer et lovforslag, som giver et bedre grundlag for at diskutere disse ting end det, vi har på bordet her i dag.

Til hr. Poulsgaard vil jeg sige, at det er da rigtigt, at Venstre har mange amtsrådspolitikere, og at Fremskridtspartiet kun har 2, men det er ikke af den grund, at jeg giver udtryk for de synspunkter, som jeg gør, og jeg tager på ingen måde afstand fra det, som vor statsminister har sagt på regeringens vegne, slet ikke. Det kan jo vel ske, at statsministeren har ret i, at når vi kommer 10 år længere frem, ser tingene anderledes ud, og at vi så skal revurdere de ting, som vi i dag snakker om.

Når hr. Poulsgaard spørger mig, hvor jeg har det fra, at amterne er bedre til at styre særfor sorgen og de gymnasier, der er overgået fra staten til amterne, så har jeg ikke konkret dokumentation til at kunne bevise det. Det er et indtryk, som jeg har dannet mig dels af erfaring, dels ved samtale med kolleger rundt omkring, at de ting, der er lagt ud til amterne, bliver administreret på en særdeles fornuftig måde og i mange tilfælde også en mere hensigtsmæssig måde, end det blev gjort før.

Ole Vig Jensen (RV):

Fremskridtspartiet har her fremlagt tre lov-

[Ole Vig Jensen]

forslag, som i al deres enkelthed lyder, at man pr. 1. januar 1990 skal nedlægge Hovedstadsrådet, amtskommunerne og statsamterne, uden at man har gjort sig rimelige, kvalificerede overvejelser om – endsige fremsat forslag om – hvordan det skulle føres ud i praksis.

Jeg mener, at det er en skærpende omstændighed, at der er tale om lovforslag og ikke beslutningsforslag, og alene af den grund vil Det Radikale Venstre ikke kunne støtte de tre forslag.

Jeg må til gengæld sige, at når det gælder spørgsmålet om Hovedstadsrådet, gør også Det Radikale Venstre sig overvejelser om, om ikke tiden er inde til at ændre den gældende struktur. Jeg tror, at hensigten med etableringen af Hovedstadsrådet i sin tid var rigtig i forventning om, at det blev et overordnet organ, der var dynamisk og styrende på de områder, hvor der var fælles opgaver at løse inden for hovedstadsområdet, men man må jo nok erkende, at sådan er det ikke gået.

Vi ved jo også, at opgaver siden er lagt ud i overensstemmelse med, hvad et bredt flertal i Folketinget adskillige gange har ønsket, nemlig at lægge så mange opgaver som muligt tættest muligt ud til borgerne. Vi ved, at sygehusvæsenet i dag administreres af amtskommunerne, og at vi i forbindelse med frikommuneforsøgene har givet mulighed for, at miljøopgaverne kan løses i amterne.

Tilbage er nu, som også nævnt af andre, to – ganske vist også vigtige – områder, den kollektive trafik og regionplanlægningen. Det må være muligt i et fælles organ af en anden og mindre bureaukratisk karakter at få løst de opgaver, som er fælles i hovedstadsområdet.

Jeg har forstået på indenrigsministeren, at regeringen gør sig overvejelser om at fremsætte forslag til ændringer på dette område, og Det Radikale Venstre vil afvente, hvad det indebærer, idet vi i øvrigt som sagt selv har gjort os vore overvejelser.

Jeg mener, det er rigtigt ved denne lejlighed at sige, at netop under indtryk af, at her er en udvikling i gang, der vil kunne få indflydelse på fremtiden, så vil det være klogt af Hovedstadsrådet også at give den melding, at man, når det gælder ansættelsespolitikken og personalepolitikken, er opmærksom på, at der kan forventes ændringer inden for et overskueligt tidsrum.

Når det gælder forslaget om at ophæve amtskommunerne, kan Det Radikale Venstre ikke støtte forslaget som allerede meddelt. Det er ikke, fordi vi ikke har været kritiske over for amtskommunerne. Vi har her fra Folketingets talerstol også udtrykt vor utilfredshed med, at amtskommunerne ikke på områder, hvor de havde ansvaret, løste opgaverne på tilfredsstillende måde. Omvendt ligger der opgaver i amtskommunerne i dag, som skal varetages, og som vi tror på at amtskommunerne kan varetage.

Vi har da også med tilfredshed set, at den aftale mellem regeringen og Det Radikale Venstre, som førte til nedsættelse af Lotz-udvalget, har medført, at der nu foreligger et stort antal forslag og ideer til, hvordan man kan ændre den bestående opgave- og byrdefordeling mellem kommuner og amtskommuner, som lægger op til at give bedre styringsmuligheder, giver muligheder for at lette udgiftspresset, og mere kunne føjes til.

Hertil kommer de forsøg inden for frikommuneområdet – og vi håber, at der bliver flere i de kommende år – som kan sikre, at vi fremover stadig får en hensigtsmæssig fordeling af opgaver mellem først og fremmest kommunerne og amtskommunerne, og at amtskommunerne vil være i stand til at løse deres opgave på en tilfredsstillende måde.

Når det gælder statsamterne, så deler jeg den opfattelse, som de fleste ordførere her har givet til kende, at de opgaver, der i dag er tillagt statsamterne, løses bedst dér. Det gælder først og fremmest tilsynsopgaven, som vi også er tiltalt af er placeret et sted, hvor man har et rimeligt lokalkendskab – og det må man sige, at det har statsamterne – i modsætning til det, som forslagsstillerne gør sig overvejelser om, nemlig at det skulle være i Indenrigsministeriet.

Når det gælder de familieretlige sager, har vi også den opfattelse, at det er meget vigtigt, at der netop er muligheder for administrative løsninger af de opgaver, der knytter sig til dem, sådan at man ikke er henvist til at gå den ofte mere besværlige og langsomme vej gennem civilretlig afgørelse.

Vi kan altså ikke støtte de fremsatte forslag, men har i øvrigt forventninger om, at både overvejelserne omkring Hovedstadsrådet og Lotz-udvalgets betænkning vil give anledning til, at vi får løst nogle af de problemer, som er helt synlige på disse områder i dag.

Birgith Mogensen (CD):

Vedrørende lovforslag nr. L 231 må jeg sige, at teori er ét, men praksis noget helt andet.

Da Folketinget for 15 år siden vedtog at oprette Hovedstadsrådet, forventede flertallet, at rådet ville kunne styre visse funktioner meget effektivt og tilfredsstillende. Profetier desangående har ikke slået til, det må vi klart erkende, og der er ingen grund til at svælge i hvorfor og hvorfor ikke. Fakta er, at Hovedstadsrådets funktioner med fordel kan overføres til områdets amter samt Københavns og Frederiksberg Kommuner.

De nævnte instanser må også varetage de kollektive trafikproblemer og andre tværgående fællesopgaver.

CD er positiv vedrørende lovforslag nr. L 231, men som sagt er vi indforstået med, at nogle omstruktureringsproblemer må løses, inden en lov om nedlæggelse af Hovedstadsrådet vedtages.

Det skal ingen hemmelighed være, at CD's gruppe har diskuteret nedlæggelse af amterne. Vi er dog kommet til det resultat, at vi foreløbig ønsker nugældende decentrale styrings- og administrationsmodeller bevaret. Spørgsmålet er ganske enkelt, når det drejer sig om lovforslag nr. L 232: Vil danske borgere opnå et højere serviceniveau for færre kroner, hvis staten og til dels kommunerne overtager amtskommunernes opgaver og funktioner? Det aner vi, men vi ved det ikke. Det kræver en nærmere analyse, som vi vil anbefale foretaget.

Oprigtig talt, vi er ikke særlig imponeret af amtskommunernes indsats. Især hele syge- og sundhedssektoren trænger til en gevaldig opstramning, men assistance og vitaminer fra det nye Sundhedsministerium vil kunne bidrage til en bedre styring af nævnte sektorer. F.eks. må vi have fjernet de amtsgrænser, der stopper for indlæggelser på andet amts sygehus. Denne ufleksible regel med kautio osv. kan elimineres efter fornuftige forhandlinger amterne imellem, og hvis ikke, ja, så må sundhedsministeren tage affære. Reglen skal væk, fordi den er umenneskelig og skaber unødvendige ventelister.

En lignende fremgangsmåde må benyttes, når det drejer sig om at frigøre ca. 4.000 amtsygehussenge, som er optaget af færdigbehandlede ældre mennesker, som deres hjemkommune ikke har plejehjem eller anden bolig til. Friam-

tet Nordjylland har vist vejen: Amtets 27 kommuner må betale 1.200 kr. pr. døgn for hver ventelisteseng, der ikke kan benyttes, før den enkelte færdigbehandlede person hjemtages af egen kommune.

Kommunale initiativer i Nordjylland såsom ældreboliger samt hjemme- og døgnpleje har på kort tid reduceret de nordjyske amtsygehuses opbevaring af færdigbehandlede ældre mennesker ret betydeligt. Modellen bør aktualiseres på landsbasis. Den er menneskevenlig og giver sengeplads til ventepatienterne.

Amternes lidt tilfældige nedlæggelse af mindre sygehuse må også have sundhedsministerens bevågenhed. F.eks. mener jeg, det er tågesnak, når Århus Amtsråd taler om at nedlægge det velfungerende Skanderborg Sygehus.

Som tidligere antydet tror CD, indtil andet er bevist, at nævnte og lignende opgaver og problemer stadig væk hører hjemme i amtsregi. Amternes opgave bør kunne løses bedst og hurtigst ad decentraliseringens vej. Kort sagt: Lad amterne indtil videre varetage de lokale funktioner, amterne har. At dette skal ske i et tæt koordineringssamarbejde med stat og kommuner, er en selvfølge.

CD må sige nej tak til nedlæggelse af statsamterne. Statsamterne klarer deres opgaver tilfredsstillende. Intet tyder på, at anden indsats kan gøre dette arbejde hverken bedre eller billigere.

Annette Just (FP):

Danmark er et lille land, så lille, at det på gubussen forveksles med en flueklat – og omvendt. Danmark er så lille, at vi kun har 5 millioner indbyggere, og det burde være tilstrækkeligt til ét amt. Det er rent faktisk også det, vi har foreslået her.

Som gammel kommunalpolitiker kan jeg godt undre mig over nogle af de ordførere, der har været heroppe på talerstolen og tale om, hvor vigtigt det er, at vi får decentraliseret, hvor vigtigt det er, at lokalbefolkningen får lov at føle, at den er med til at bestemme – hvorpå man siger: Men vi skal bevare amter, statsamter og hovedstadsråd, som er det mest forvirrende for enhver almindelig borger, som ikke ligefrem har som profession at være politiker.

En forenkling ville være, at det var kommunerne, der fik lov til at bestemme over det, deres egne indbyggere skulle gøre og have af service.

[Annette Just]

I dag har vi tre, ja, op til fire sektorer, som skal bestemme over det ene eller det andet, om det er miljø, om det er trafik, eller hvad det nu er.

Det er såmænd i al sin klare enkelhed, hvad Fremskridtspartiets tre forslag, som her er til debat, handler om: decentralisering til kommunerne, således at lokalbefolkningen fornemmer, at den har medindflydelse, og ikke som i dag, hvor den ser, at når den har en sag, så bliver den først behandlet i kommunen, og så bliver den sendt til amtet. Hvis man er heldig at bo i nærheden af Storkøbenhavn, bliver den så sandelig også sendt til Hovedstadsrådet. Og hvis det er om Københavns Havn, ender sagen helt oppe i Folketinget, men det er nu så langt igen.

Opgaverne skal løses tæt på borgerne, så tæt som overhovedet muligt, og det vil sige i kommunerne.

Det har undret mig lidt at høre en del af ordførerne her. De er enige med os i, at meget af dette skal nedlægges: Hovedstadsrådet, amterne taler nogle om. Det kan jeg godt forstå, for det skriver de såmænd også i aviserne rundt omkring.

Men så siger de: Jamen vi har ikke sådan et hastværk. Vi kan sagtens vente et halvt års tid. Det skal jo først være færdigt den 1. januar 1990. Sådan må jeg forstå det, der er blevet sagt heroppefra, og det er præcis den samme dato, vi har fundet frem til. Det, der er blevet sagt, er nemlig, at det skal være, når man næste gang skal vælge til kommunalbestyrelser og amtsråd, og det er med skifte 1. januar 1990.

Vi synes stadig væk, det måtte være rart, at man ude i amterne vidste, hvad det var for en planlægning, man skulle tilrettelægge, når mange af disse opgaver skal lægges ud til kommunerne, og det er den langt overvejende del. Beslutningerne i amterne skal lægges ud til kommunerne, til dem, der er berørt af situationen.

Så taler man om sygehusene: Åh, hvor forfærdeligt! Det kunne da være, at der var nogle, der selv ville bestemme. Når de havde en eller anden specifik sygdom, der var bedre læger til i Århus Amt, ville de gerne dertil. Jeg kan godt forstå, hvis der er enkeltpersoner, som siger: Jeg fejler noget, som ikke særlig mange fejler, ogovre i Århus er de mægtig dygtige til det. Må jeg ikke godt komme derover? Hvis man ikke tilhører Den Kongelige Ballet, har man, så vidt jeg er orienteret, ikke særlig store muligheder.

Derfor synes jeg helt bestemt, at et frit sygehusvalg vil være en fordel for alle borgere, men jeg kan forstå, at der er flere af de andre ordførere, der synes, at det da var forfærdeligt, at folk selv måtte bestemme. Jeg er ret overbevist om, at det ikke er noget, der vil tage overhånd, for får man blindtarmsbetændelse, tager man, så vidt jeg kan forestille mig, ind på det nærmeste sygehus og får den opereret væk. Men er det noget specielt, er det noget specifikt, så ville jeg også tage derhen, hvor man er bedst til det.

Hovedstadsrådet forstod jeg at selv indenrigsministeren var meget enig med os i skal laves om, nedlægges – det var sådan cirka det, der blev sagt – når bare man får løst trafikproblemerne. Det er kolossalt i betragtning af, at der er tale om en repræsentant for den regering, som slog sig højt op på, at man skulle privatisere. Det kunne jo være, at det var en god idé også at tænke i de baner, når man tænker på trafikproblemerne. DSB er der ikke noget problem i. Det er jo i forvejen i statsregi.

Det er ting, vi meget gerne vil tale om. Vi synes bare ikke, hr. indenrigsminister, at der er så utrolig god tid til den 1. januar 1990, når vi ved, hvor meget der i virkeligheden skal gøres.

Angående statsamterne siger man: Jamen de har da lokalkendskab, og det må være en stor fordel, at det er folk med lokalkendskab i stedet for en tilfældig byret. Jeg tror nok, man skal se på sin lille globus igen og så sige: Hvor er det lokalkendskab, statsamterne har frem for byretten? Der er dog trods alt flere byretter, hvis man kan udtrykke sig sådan, end der er statsamter, og heldigvis for det.

Fremskridtspartiet går selvfølgelig ind for disse tre forslag. Det bliver sagt: Jamen der kunne godt være skrevet mere. Ja, der kunne være skrevet meget mere, men vi glæder os utroligt til det udvalgsarbejde, der skal være, og vi fornemmer også, at der vil ske meget.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Fru Annette Just sagde en hel del, som var temmelig uforståeligt. Bl.a. kritiserede hun de ordførere, som havde afvist – det var jo det store flertal – forslaget om at nedlægge amtskommunerne, og beskyldte dem for ikke at ville decentralisere. Det forstår jeg ikke en pind af.

I bemærkningerne til forslaget skriver Fremskridtspartiet, at man ønsker, at de offentlige

[Henning Rasmussen]

gymnasier skal være statsskoler. Det er det modsatte af decentralisering. Man ønsker at føre særforsorgen tilbage til staten. Det er det modsatte af decentralisering.

Og så skriver man noget mystisk om sygehuse. Man skriver, at de skal være selvstyrende under sundhedsministerens overordnede ledelse, og de plejepatienter, der ligger på hospitalerne, skal kommunerne betale for. Er det så ikke hensigten, at staten skal betale resten af sygehuses udgifter, og at det, der står om sundhedsministerens overordnede ledelse, bare er et skalkeskjul for, at også amtssygehuse skal gøres til statslige sygehuse? Det er det modsatte af decentralisering. Jamen hvor skal pengene så komme fra, hvis ikke de skal komme fra staten?

I alt fald om de to første ting, særforsorgen og gymnasierne, skriver Fremskridtspartiet direkte, at man vil det modsatte af decentralisering. Og det florumvundne om de selvstyrende sygehuse under den overordnede ledelse, uden at man anviser, hvor pengene skal komme fra, tyder også på det modsatte af decentralisering.

Det er mere centralisering, Fremskridtspartiet først og fremmest vil med disse lovforslag.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Det, jeg nu vil sige, bliver let en gentagelse af det, hr. Henning Rasmussen lige sagde, for jeg er ganske enig med hr. Henning Rasmussen i det, han fremførte.

Det er fru Annette Justs bemærkninger til de andre ordførere, der kalder mig herop. Det er lidt upræcist. Det må ikke komme til at fremstå sådan, at Fremskridtspartiet har taget patent på den tanke, at vi skal decentralisere. Som det lige har været nævnt, er overførsel af gymnasierne til at være statsskoler, altså til staten, og sygehuse under Sundhedsministeriet og særforsorgen tilbage til staten jo det modsatte af decentralisering.

Læg venligst mærke til, at jeg i min ordførertale nævnte, at vi skulle bløde de til tider stive kommunegrænseregler op. Dér tænkte jeg på sygehuse, på kollektiv trafik, på gymnasier, så man får en hensigtsmæssig brug af disse institutioner.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Fru Annette Just for en kort bemærkning, og så går vi tilbage til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Jeg vil meget gerne svare hr. Henning Rasmussen.

Som det helt korrekt er blevet fremført, kan sygehusholdet jo ikke blive betalt af amtskommunen, i betragtning af at vi har nedlagt amtskommunerne og derfor også vil have afskaffet amtsskatten.

Men der er jo stadig væk det, der hedder de kommunale skatter, og det vil selvfølgelig gå derfra, navnlig i betragtning af at sygehuse skal være selvstændige institutioner under ansvar over for sundhedsministeren. Og grunden til, at vi har skrevet under ansvar af sundhedsministeren, er meget enkel: selvfølgelig skal der være en vis kontrol med, at man stadig udfører de ting, man skal på et sygehus, og at man har alle disse lægelige ting, der skal til.

Når man taler om særforsorgen, undrer det mig meget. Jeg erindrer da, at hr. Henning Rasmussen også har en fortid i kommunalpolitik, og jeg mente, at hr. Henning Rasmussen ville forstå meget af det, der er sket efter særforsorgens udlægning til amter og kommuner. Der er på nuværende tidspunkt i den grad en kamp mellem amter og kommuner om at få lov til at gøre det bedste for disse ulykkelige mennesker, der er under særforsorgen. Jeg tør godt sige her fra denne talerstol, at kommunerne er rystet over den måde, hvorpå amtterne ligefrem prøver at holde fast i deres dårlige patienter, fordi de ved, at de ellers kommer til at afskedige folk. Det er situationen ude i amtterne: man prøver at holde fast i sine institutioner, fordi man nødigt vil afskedige, mens man ude i kommunerne kan gøre det billigere og bedre.

Glønborg (KRF):

Opretholdelse eller afskaffelse af Hovedstadsrådet er ikke nogen mærkesag for Kristeligt Folkeparti. Der kan siges både for og imod den sag. Vi vil ikke træffe nogen beslutning i dag, men vi har ikke haft nogen indvendinger mod, at indenrigsministeren arbejder med et lovforslag om nedlæggelse. Når det fremsættes, har vi tillid til, at der på basis af grundige undersøgelser vil være anvist fordeling af de opgaver, som Hovedstadsrådet løser i dag.

Vedrørende amtskommunerne: Det undrer os lidt, at man i bemærkningerne til forslaget har været nødt til at gå via et folketingsmedlem

[Glønborg]

for CD for at finde et eller andet punkt, hvor man kunne forsøge at tage Kristeligt Folkeparti til indtægt for, at amterne skal nedlægges. Den sikkerhed, som er tillagt fru Yvonne Herløv Andersen i bemærkningerne om, at Kristeligt Folkeparti vil gøre sygehuse til statens ansvar og nedlægge amterne, er jeg nødt til at tage væk, for Kristeligt Folkeparti vil ikke undvære amtskommunerne. Vi synes, at sygehusvæsenet, dele af undervisnings- og socialektoren, en række miljø- og planlægningsopgaver og trafikopgaver løses udmærket af amtskommunerne.

Fra gammel tid, da vi uden for købstæderne havde de små landkommuner, som staten ikke rigtig stolede på, har amterne haft en kontrol- og godkendelsesfunktion over for kommunerne. De nye amtskommuner arvede i 1970 nogle af disse funktioner, men de er heldigvis på vej ud, og jeg tror, at der bl.a. via frikommuneforsøgene vil blive mulighed for at få endnu mere af den slags væk.

Men helt principielt er det vigtigt for at styrke borgernes sikkerhed for en rimelig og retfærdig behandling, at der altid er en ankeinstans for kommunale afgørelser. Det har været lidt irriterende, at vi på nogle felter har haft et firdobbelts ankesystem, hvor man kunne anke fra det ene til det andet til det tredje og til sidst nå igennem amtet helt op til nogle ministerielle afgørelser. Det har været forsinkende, og det har været fuldstændig unødvendigt.

Men en ankeinstans for kommunale afgørelser skal vi have. Jeg synes, det i mange tilfælde er mere betryggende at have denne ankeinstans lidt nærmere på, i amtet, frem for at man altid skal til København med sine ankesager. Så også som ankeinstans er der i visse tilfælde brug for amtskommunerne.

Med hensyn til statsamterne må vi sige, at de har et par opgaver at løse, og jeg tror, det er meget praktisk, at vi stadig væk har siddende en embedsmand som leder af den institution. Det var udmærket, at vi i 1970 fik embedsmanden fjernet som formand for det folkevalgte råd, men vi synes, at der stadig væk løses nogle opgaver fornuftigt på den vis, så vi vil godt beholde både statsamterne og amterne.

Jørgen Tved (FK):

Til de tre forslag, som er fremsat her, er vores indstilling i nævnte rækkefølge: nej - tja - ja. Det vil jeg gerne give en forklaring på.

Vi er ikke tilhængere af, at man ophæver Hovedstadsrådet. Vi synes, at det var en polyp, man i sin tid indførte i forbindelse med kommunalreformen, en borgmesterklub, om man vil, og at det i og for sig var fremmed for vores parlamentariske system, at man skulle have et organ, hvor medlemmerne blev valgt indirekte. Det synes vi var et resultat af et meget dårligt kompromis.

Hovedstadsrådet har imidlertid løst en lang række opgaver, ikke mindst på det trafikmæssige område, som måske godt kunne danne skole for trafikproblemernes løsning andre steder.

Når alt det er sagt, ville vi godt foreslå, at man i forbindelse med opretholdelsen af Hovedstadsrådet nedlagde de tre amter, hovedstadsområdet omfatter, og lod byerne København og Frederiksberg få normal kommunal status, det vil sige, at de ikke mere skulle have den særlige status, at de både er en normal kommune og en amtskommune. Så ville der ligesom være lidt system i tingene. Så kunne man få et parlamentarisk direkte valgt Hovedstadsråd, som overtog en lang række af de funktioner, amterne og Frederiksberg og Københavns Kommune i dag har. Så ville der være lidt ræson i tingene.

Vi har to ting, vi skal have tilgodeset. Det vigtigste for os er, at de demokratiske principper, vi bygger på, hvor befolkningen har mulighed for at blande sig i administrationen, at kontrollere osv., bliver tilgodeset. Det forudsætter, at Hovedstadsrådets medlemmer vælges ved direkte valg. Derfor mener vi, at det må være vejen, man skal gå.

Vi mener, at teknik osv. har udviklet sig på en sådan måde, at de enheder, man i dag opererer med, nemlig de amtskommunale enheder, udmærket kunne gøres større. Perspektivet for os vil nok være et hovedstadsamt, der omfatter hele det sjællandske område. Vi kunne også forestille os, at man delte Jylland op i et Nordjylland, Mellemjylland/Midjylland og et Sydjylland, altså tre amtsinddelinger i det jyske område.

Så ville der være muligheder for at samordne nogle af de ting, som i dag virker helt groteske. Der er peget på sygehusområdet. Hvis en borger i Hvidovre bliver syg, kan han ikke uden videre indlægges på Hvidovre Hospital, der ejes af Københavns Kommune, og det er sindssygt. Det er sindssygt, at man har en sådan opdeling,

[Jørgen Tved]

og det har virket lige så grotesk andre steder. I dag med moderne hospitalsvæsen, hvor en specialisering nok er nødvendig, er det nok også nødvendigt, at hospitalsvæsenet fungerer på tværs af de nuværende kommunale og amtskommunale grænser.

Derfor er vores bud, at vi meget gerne deltager i, ser frem til en ny kommunalreform, hvor man prøver at tage højde for den udvikling, samfundet i øvrigt har været inde i, men hvor man også tilgodeser de demokratiske principper, som naturligvis skal ligge i de forskellige ting.

Derfor er vores svar ja til at bevare Hovedstadsrådet og tja til at bevare de nuværende amter. Vi ser gerne, at der sker en udvikling her.

Med hensyn til statsamterne mener vi, at tiden er løbet både fra den trekantede hat og fra den lange sabel. Hvis der er nogle, der mener, at de skal have en bordkniv med på 1 m, så må de finde en maskeradeforretning at leje den slags effekter i. At der skulle være nogle specielle funktioner, som ikke kan udøves af andre organer, nægter vi at tro på.

Derfor mener vi, at statsamterne er et levn fra enevældens tid. Dem ser vi gerne afskaffet. Deres funktioner kan eventuelt overgå til nogle nye kommunale inddelinger, eller de kunne for den sags skyld godt ligge under andre statsinstitutioner. Jeg har måske nok en fornemmelse af, at det ville være rimeligt, om de lå under en ny amtsinddeling. Men som det er på nuværende tidspunkt, skal der ikke være nogen som helst tvivl om, at vi er indstillet på at afskaffe statsamterne.

Når alt det er sagt, vi jeg godt sige, at jeg har arbejdet i Hovedstadsrådet i fem år. Derfor ved jeg præcis, hvor dårligt og bureaukratisk det kan virke, at man har nogle indirekte valgte politikere, der for det meste er borgmestre enten i amter eller i kommuner, og som sidder og klarer nogle af disse ting. Det virker på mig meget uheldigt.

Men som jeg sagde indledningsvis, synes jeg bl.a., at de på det trafikmæssige område, HT, ganske fornuftigt har klaret nogle opgavers løsning. Derfor kunne man måske sige, at vi burde have en lignende ordening for hospitalsvæsenet i hovedstadsområdet. Hvorfor egentlig ikke? Hvorfor ikke ordne tingene på samme måde dér? Vi synes, at der er meget, der skal klares ved stordrift. Det er der fordel ved, også planlægningsmæssigt.

Vi synes også, at der er nogle steder, hvor det måske er en fordel frem for den helt nære tilknytning til miljøet. Det er netop i miljøspørgsmål. Her er vi meget betænkelige ved, at kontrollen og godkendelsesproceduren ligger alt for tæt på åstedet – om jeg må bruge dette udtryk – for her tager man måske andre hensyn end de rent miljømæssige. Man kender måske denne virksomheds ejere, hvor vi, hvis det skulle gå helt efter lovens bogstav, burde stille nogle krav om disse eller hine miljøbeskyttelsesforanstaltninger. Men vi skal måske også skæve lidt til beskæftigelsessituationen, og så kender vi resultatet, hvis tilsyns- og kontrolmyndigheden ligger alt for tæt på. Vi tror ikke, det er nogen god idé, at netop disse spørgsmål ligger i de enkelte kommuner. Her så vi gerne lidt afstand.

Der har tidligere været rejst spørgsmål om et specielt miljøpoliti. Det kunne måske være en løsningsmodel. Med større amtskommuner kunne funktionen også ligge dér. Vi synes, det var rimeligt, at godkendelsesmyndigheden lå i Hovedstadsrådet. Det er derimod ikke godt, at tilsynet ligger i kommunerne. Her mangler man i høj grad den nødvendige ekspertise til at udføre den slags ting.

Når der fra forskellig side er draget andre ting ind i debatten: særforsoget osv., så vil jeg godt sige, at al den megen snak om, at vi har et kommunalt selvstyre, har netop dette Folketing siden kommunalreformen i høj grad været med til at undergrave. Det har man, fordi de økonomiske betingelser med bloktilskud osv. næsten har kvalt de sidste rester af kommunalt selvstyre. Vi kan se frem til, at den lille smule, der er endnu, nok skal blive kvalt under denne regering.

Derfor hører illusionen om, at man selv ude i områderne kan administrere og planlægge, efterhånden hjemme på et meget lille sted og er absolut kun noget, man drømmer om, når man har det meget godt. Hvis det er det, man vil føre frem i debatten, vil vi godt sige: Det er en hul løgn, hvis man siger, at det er af hensyn til det kommunale selvstyre, man vil lave denne eller hin reform.

Vi vil som sagt deltage positivt i en ny kommunalreform, hvor man tilgodeser de demokratiske principper, vi bygger på her i landet, men hvor man også ser på den tekniske udvikling, der i øvrigt har været i samfundet.

Jane Oksen (FP):

Jeg vil først takke de forskellige ordførere for en saglig modtagelse, om end ikke positiv for alle tre forslags vedkommende.

Sådan som jeg opfatter det, er der ved at danne sig et flertal for nedlæggelse af Hovedstadsrådet, og det hilser vi selvfølgelig meget velkommen. At man ikke vil forstå, at amtskommuner og statsamter er inderlig overflødige, det havde vi selvfølgelig ventet.

Tilsyneladende er der dyb uenighed i samtlige partier, for som det også fremgår af citaterne, har der faktisk været meldinger fra alle partier om, at i hvert tilfælde amtskommunerne kunne nedlægges. Og som min partifælle hr. Poulsgaard var inde på, har selv statsministeren i B.T. i går udtalt, at amtskommunerne regnede han med var væk om 10-15 år og også Hovedstadsrådet. Den konservative ordfører har desværre ikke villet svare på, om det var De Konservatives generelle holdning, men man må jo gå ud fra, at også regeringen skulle være enig med statsministeren i hans udtalelser. Det ville i hvert tilfælde klæde regeringen.

Jeg skal også takke indenrigsministeren for, at han sagde, at han var principielt enig med os i nedlæggelse af Hovedstadsrådet, og at han ville fremkomme med et lovforslag til efteråret. Jamen hvorfor dog ikke tage imod vores lovforslag? Det er egentlig så enkelt udformet. Det går jo faktisk kun på en nedlæggelse af Hovedstadsrådet, og vi har i bemærkningerne anført, at vi gerne vil være med til, at regeringen fremsætter de nødvendige andre lovforslag, som skulle følge af beslutningen. Men det er, ligesom man prøver på at trække tingene.

Med hensyn til amtskommuner og statsamter taler indenrigsministeren jo så smukt om en decentralisering; det ønsker regeringen. Men samtidig taler han om stordriftsfordele med hensyn til sygehuse og den slags. Jeg opfatter det altså som en stordriftsfordel, at staten overtager disse instanser.

Man taler så om, hvem der skal betale. Ja, i de dér frikommuneforsøg, der allerede har været, har det fungeret udmærket at lade kommunerne selv betale for de sygehussenge, de optager. Som det fungerer i øjeblikket, er det sådan, at kommunerne slet ikke iværksætter de plejeforanstaltninger, de burde. Det er jo et finansieringspørgsmål. Hvis man lader patienterne ligge på sygehuset, betaler amtskommunen.

Hvis man tager dem hjem til kommunen, skal kommunen selv betale. Her er i hvert tilfælde et meget stort problem, som trænger sig på, så uanset om man vil nedlægge amterne eller ej, så er der altså et forsøg, der har vist, at der må en anderledes finansiering til.

Der er fantastisk mange områder, man kunne tale om, når det gælder amtskommuner, og det kunne tage flere dage at komme ind på alle disse emner. SF's ordfører kritiserer os for manglende gennearbejdning, eller hvad det er, han taler om, og siger, at vi tror, vi med et pennestrøg kan afskaffe de tre instanser. Det tror vi aldeles ikke vi kan. Jeg synes egentlig, vi har lagt det op på en positiv måde ved, at vi netop har sagt, at de nødvendige lovforslag selvfølgelig skal gennearbejdes. Man kan jo ikke fremsætte et lovforslag, uden at man skal gennearbejde det. Et så stort forslag som det her, som faktisk er en helt ny kommunalreform, kræver et kæmpearbejde, og det er vi udmærket klar over.

Vi håber også, at man vil tage det seriøst, for med de ordførertaler og bemærkninger, der har været, fremgår det helt tydeligt, at det er et kæmpeproblem i Danmark, hvordan vi løser de forskellige problemer amtskommuner, Hovedstadsråd, statsamter og kommuner imellem. Så hvis ikke vi tager fat nu, får vi altså ikke den kommunalreform i 1990'erne, som samtlige partier taler så smukt om.

Vi har som bekendt kommunevalg sidst i 1989, så hvis man mener noget med det, man siger om Hovedstadsrådet, så stemmer man ja til vores forslag nu, og derefter tager man seriøst op, hvordan problemerne løses. Det må da være sådan, at politikerne lægger linjerne, træffer lovbeslutningerne; så kan man lægge det ud til embedsmænd at finde nogle løsninger for følgerne af de love, man vedtager. Som det er i dag, starter man med at lægge det ud til embedsmændene, og så spørger man, hvad de mener, og så prøver man på at lappe lidt hist og pist på lovgivningen. I stedet for bør vi lave en overordnet styring, så vi ikke får alle disse unødvendige lappeløsninger, som vi har set talrige af.

Noget, der også ligger Fremskridtspartiet nær, er alle de besparelser, der ligger i disse forslag. Vi har haft en borgerlig regering længe nu, og det eneste, den har opnået, er at øge de kommunale og amtskommunale udgifter med 7

[Jane Oksen]

mia. kr. i sin regeringstid. Jeg synes derfor, det var på tide, den begyndte at tage skeen i den anden hånd og kom med nogle konstruktive forslag, der gav en forenkling, en modernisering og en besparelse; alt det, den altid taler så smukt om.

Sygehusene er også for os et af de vigtigste områder. Det er jo også det område, amterne bruger allerflest penge på, så vi ønsker at overføre dem til staten. Som det også er sagt før, ser vi gerne et frit sygehusvalg. Det vil være med til at afskaffe de umenneskelige ventelister. Det bør også være sådan, at hvis der er dyrt apparatur på ét sygehus, så behøver man ikke absolut at have den samme skanner på nabosygehuset, for så kan man jo komme derhen, hvor de har den behandling, der nu engang skal til. Der ligger afgjort besparelser også inden for sygehusvæsenet, hvor der står en masse dyrt apparatur, som ikke udnyttes optimalt.

I øvrigt er det jo sådan, at ældre mennesker over 65 år netop tegner sig for halvdelen af samtlige sygedage på sygehusene. Det taler altså også for, at kommunerne går nærmere ind i et samarbejde. Vi har ikke noget imod, at kommunerne får en vis styring med sygehusene, men det må være staten, der har det overordnede ansvar. Og en af meningene med, at vi har fået det nye Sundhedsministerium, må vel også være, at det skal have nogle alvorlige opgaver at tage sig af.

Også sygesikringsområdet er et meget svært område. Vi har ikke nogen helt klar løsning på, hvad vi egentlig skal gøre med de praktiserende læger. De skal ikke ind under kommunal lønning i hvert fald; det skal stadig være et frit erhverv. Men det taler vi meget gerne om, hvordan vi også kan få de udgifter ned.

Der har også længe været talt om nedlæggelse af gymnasier, fordi der er manglende tilgang. Her er det jo sådan i dag, at det er undervisningsministeren, der skal godkende nedlæggelser af gymnasier; så synes vi lige så godt, man kan lade Undervisningsministeriet overtage hele gymnasieområdet. På den måde får vi måske også et mere ensartet udgiftsniveau. Amtsgymnasierne har jo brugt flere og flere penge på trods af faldende elevtal, så der er helt afgjort noget at se på her.

Masser af vores ledende aviser har længe talt om amternes nedlæggelse. Jeg kan nævne ledere både i Berlinske Tidende og i Jyllands-Po-

sten. Og i bemærkningerne til L 232, som det er nævnt i citaterne, er der også mange politikere, der har været inde på en nedlæggelse af amterne.

Det undrer mig lidt, at hr. Henning Rasmussen er så uenig med sin partifælle Jens Arbjerg Pedersen i Århus, der jo netop har været inde på en forenkling. Han vil hellere have nogle større kommuner, men en forenkling er der tale om, så jeg synes, hr. Henning Rasmussen også burde se lidt mere af en forenkling, end han tilsyneladende kan se i øjeblikket.

Befolkningen er heller ikke tilfreds med amterne. Vi ser jo, hvor lidt interesse der er for amtsrådsvalgene. Hvis det ikke var, fordi de var lagt sammen med kommunevalgene, så tror jeg ikke, der var ret mange, der interesserede sig for, hvad der foregik. Befolkningen kender langt bedre deres kommunalpolitikere og folketingspolitikere. Amtet er noget fjernt for den.

Den dobbelte administration, der foregår, synes jeg også er meget kritisabel. Der er et emne, ordførerne slet ikke har været inde på, nemlig døgnanbringelse af børn og unge, og det synes jeg er et meget aktuelt emne. Hvis kommunerne havde det fulde tilsyn – og de har jo den fulde betalingspligt over for f.eks. en plejefamilie – kunne man undgå en masse dobbeltadministration på det felt. Hvis man skal tale om det nære samfund osv., som man jo så gerne vil, så er det altså kommunerne, der kender deres børn og unge bedst, og jeg synes, at kommunerne ville være langt bedre til at løse de opgaver. Så kunne de også få lov at finansiere det 100 pct. I dag er det jo sådan, at amtet finansierer de 50 pct. Ansvar og betaling af udgifterne må selvfølgelig følges ad.

Også inden for teknisk udvalg er der en fantastisk masse dobbeltadministration. Hvis man skal ansøge om tilbygninger og vindmøller og minkfarme, og hvad det ellers kan være, ting, der ikke fremgår af lokalplanen, skal der først træffes en afgørelse i kommunens tekniske udvalg. Så skal den videresendes til amtets tekniske udvalg, og så skal den tilbage igen til kommunen og ud til høring. Der kan faktisk godt gå op til et halvt år, før folk får besked om en eller anden afgørelse. Det er i hvert fald utilfredsstillende. Men det er et tydeligt eksempel på, hvordan en dobbelt administration forsinket afgørelserne. Der kunne helt afgjort spares både tid og personale til gavn for borgerne.

[Jane Oksen]

Der er en række tilsyn, der hører under amterne, ja, der kan nævnes 117 forskellige ting. Der er også alle de planer, amterne laver. Det er faktisk sådan, at amterne laver en plan hver eneste dag året rundt. 90 pct. af disse planer kunne afgjort sløjfes, hvis amterne blev nedlagt. Om der er nogen, der læser de planer, det tvivler jeg på. Men den kæmpeadministration, der sker, har man overhovedet ikke brug for.

Vejsktoren kunne klares af Vejdirektoratet og Planstyrelsen, hvad angår de overordnede veje, og de øvrige veje kunne kommunerne selv klare. Så kunne det også være, vi med de nuværende amtsveje fik en mere ensartet standard, end tilfældet er nu. Det ser vi i hvert fald ved glatførebekæmpelse; man kan mange gange tydeligt se overgangen, når man kører fra det ene amt til det andet. Det er ikke ligefrem noget, der er trafik sikkert. Mener man noget med at ville spare på de offentlige udgifter, så er her altså et oplagt emne.

Men det kan jo godt være, at Venstre og vores indenrigsminister har så meget imod nedlæggelse af amterne, fordi netop Venstre har de fleste amtsborgmestre. Om det er derfor, de holder så stædigt fast ved amterne, skal jeg ikke kunne sige.

Det er glædeligt, at der har været et embedsmandsudvalg under Indenrigsministeriet, det såkaldte Lotzudvalg. Det har i sin betænkning hele 65 forskellige forslag til en bedre udgiftsstyring. F.eks. foreslår det i forbindelse med valgperiodens udløb, at Hovedstadsrådets opgaver overføres til amtskommuner og Københavns og Frederiksberg Kommuner, og regionplanlægning og kollektiv trafik, som også indenrigsministeren var inde på, kan udmærket varetages af kommunale eller amtskommunale fællesskaber.

Det ville også være rart, hvis vi nedlagde amterne. Så kunne vi blive fri for alle de beklagelser, vi får fra amterne. De er utilfredse med skatteloftet, de er utilfredse med bloktilskudene, ja, de er i det hele taget meget utilfredse med de afgørelser, Folketinget træffer.

Statsamterne skal jeg ikke sige så meget om, men de meget personlige sager, de varetager i forbindelse med skilsmisser, mener vi lige så godt kan afgøres af byretterne.

Med hensyn til tilsynsrådet var nogle af ordførerne inde på, at sådanne afgørelser meget lettere ville kunne træffes af amtskommunale

tilsynsråd end af Indenrigsministeriet, fordi Indenrigsministeriet ikke læste lokalaviser. Noget i den retning blev der sagt. Jamen det er da kun godt, de ikke gør det, for er det ikke en uvidelig afgørelse, der skal træffes i sådanne sager? Så mener jeg altså, at Indenrigsministeriet er bedre egnet. Vi ser tit lokalaviser blæse en sag op, fordi folk skriver læserbreve og laver demonstrationer osv., uden at de måske 100 pct. har sat sig ind i sagerne. Jeg mener altså, at Indenrigsministeriet har så dygtige embedsmænd, at det langt bedre kunne træffe sådanne afgørelser. Tit og ofte ender sagerne jo alligevel i Indenrigsministeriet, fordi man er utilfreds med tilsynsrådenes afgørelser.

Jeg skal ikke sige mere lige nu. Der er et par ting mere, jeg gerne vil kommentere, men jeg kan se, at der er andre, der gerne vil til.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Fru Jane Oksen efterlyste en politisk stillingtagen til spørgsmålet om Hovedstadsrådet. Det må undre lidt, i og med at fru Jane Oksen sagde, at det er embedsmændene, man spørger, og så bagefter tager man den politiske stillingtagen. Det er jo lige det modsatte, der er tilfældet. Der er givet en klar politisk tilkendegivelse af, at regeringen mener, at Hovedstadsrådet kan nedlægges, og det er der flere ordførere der også har givet udtryk for. Så har vi sagt fra regeringens side, at der er noget, der hedder lovforberevende arbejde. Før et lovforslag fremsættes, må det være rimeligt, at problemstillingerne er belyst. De problemer, der belyses, er også anført og søgt løst, forud for at et lovforslag fremsættes. Det er vel en hæderlig måde at lave lovgivningsarbejde på.

Der er gentagne gange blevet henvist til statsministerens udtalelser om, hvorvidt vi har amtskommuner om 10-15 år. Det vil jeg præcisere.

Lovforslaget, som det foreligger, omfatter jo en nedlæggelse fra 1. januar 1990. Det er det, vi taler om, og altså ikke, om de skal nedlægges om 10-15 år. Regeringens syn på amtskommunen er, at hvis amtskommunen løser opgaven bedre end andre instanser, så skal amtskommunen fortsat gøre det. Derfor er der brug for en stadig, dynamisk proces, hvor man vurderer, hvilke instanser der beslutter hvad. Hvad er det, staten beslutter? Er der andre, der gør det lige så godt eller bedre? Hvad er det, amterne

[Indenrigsministeren]

beslutter? Er der andre, der gør det lige så godt eller bedre? Og er svaret ja til, at på alle de områder, som amtskommunen på et givet tidspunkt måtte beskæftige sig med, vurderes andre at kunne gøre det bedre, især ud fra ønsket om, at beslutningerne kommer så tæt på borgeren som muligt, ja, så er der indhold i at tale om at nedlægge amtskommunen.

Men det er uden mening at sige: Nu nedlægger vi amtskommunen, og bagefter skal vi se, hvem der egentlig kan løse opgaverne. Det er den anden vej, vi skal gå, og vurdere: Hvem gør ting bedst? Hvilke folkevalgte organer er de rette til at træffe givne beslutninger? Det er noget helt andet end det, som Fremskridtspartiet har lagt op til ved dette lovforslag.

Henning Rasmussen (S):

Der er ikke nogen grund til at gøre diskussionen ret mange minutter længere, idet jeg forstår, at emnet for det eneste forslag, der er lidt realisme i, nemlig forslaget om en anden ordning for hovedstadsområdet, får vi lejlighed til at diskutere i løbet af nogle måneder, hvis det lykkes indenrigsministeren at overbevise et flertal i Folketinget om, at der er andre anvendelige løsninger end den, man hidtil har anset for at være den rigtige. Det vil jeg se, før jeg tror det. Så lad os se tiden an.

Dernæst vil jeg sige, at selv om der ikke er nogen som helst udsigt til, at Fremskridtspartiets forslag om at nedlægge amtskommunerne bliver gennemført, kan jeg ikke dy mig for den bemærkning, at uanset hvad fru Jane Oksen siger, og uanset hvad fru Annette Just sagde for et øjeblik siden, så er det, Fremskridtspartiet vil i stedet for at bevare de centrale amtskommuner og den folkelige indflydelse, der trods alt er på væsentlige opgavers løsning igennem amtsrådene, at flytte de største opgaver, amtskommunerne løser i dag, over til staten: sygehusene som selvstyrende enheder under sundhedsministerens ledelse, særforsorgen tilbage til staten, selv om opgaverne inden for særforsorgen i dag efter min opfattelse løses væsentlig bedre, betydelig mere decentralt og betydelig mere menneskevenligt, end de blev før, gymnasierne tilbage til staten, amtsvejene over til staten.

Tillykke med decentraliseringsforslaget!

Jane Oksen (FP):

Jeg forstår stadig væk ikke indenrigsministeren, når han siger, at de opgaver, der løses bedst af amterne, skal løses af amterne, og de opgaver, der løses bedst af kommunerne, skal løses af kommunerne. Jamen der findes da ikke én eneste opgave, uden at der er andre, der kan løse den, hvis man har viljen dertil. Så vidt det er mig bekendt, er der ingen andre lande, der har en sådan opdeling af et land af Danmarks størrelse, og som opererer med det begreb, der hedder amter, så jeg ved ikke, hvad vi skal med dem.

Nu taler man så meget om, at vi skal have nedsat antallet af offentligt ansatte. Jeg er da udmærket klar over, at vi kan ikke afskedige alle dem, der er ansat i amterne. En del af dem skal overflyttes, men det må da være et oplagt emne at se på, om der kan spares offentligt ansatte, fordi vi har dobbeltadministration på en række punkter. Som jeg også sagde, er jeg sikker på, at befolkningen er så inderlig ligeglad, om sygehusene styres af amterne eller af staten. Det, den lægger vægt på, er, at man får den bedst mulige behandling, og at man ikke skal stå på en lang venteliste til en sygehusbehandling. Og så at vi kommer væk fra, at man ikke kan få lov at ligge på et sygehus i et andet amt, fordi amtet ikke vil kautionere for én og al den slags ting. Lad os da få alt det afskaffet. Alt, hvad vi har her i Danmark, må være til gavn for alle Danmarks borgere uden den stive opdeling, vi har i dag.

Vi vil fortsat i Fremskridtspartiet fastholde, at amtskommunerne skal nedlægges, og det vil heller ikke undre mig, hvis der om nogle år kommer et forslag fra andre partier om, at det måske var en idé alligevel at nedlægge disse amtskommuner. Jeg har ikke rigtig fået nogen forklaring fra nogen som helst ordfører på, hvad det egentlig er, amtet kan gøre bedre end andre, end kommuner eller stat f.eks. Det har jeg stadig ikke forstået noget som helst af. Hvis man vil noget med de besparelser, man taler om, så forenkler man og moderniserer man og afskaffer amterne.

Men jeg glæder mig over, at der er et forslag på vej om Hovedstadsrådet. Så er vi da nået et skridt ad vejen. Men det er kun det første lille skridt, amtskommunerne er den største mundfuld. Det kan være, den økonomiske situation her i landet bliver sådan, at man bliver nødt til

[Jane Oksen]

at foretage et eller andet, og så kunne det jo være, man alligevel nedlagde amterne. Det har vi jo lov til at håbe på i Fremskridtspartiet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovfortslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 235:

Forslag til lov om kommunernes ret til at opheve aftaler med virksomheder, hvis moder-, datter- eller søsterselskaber driver virksomhed i Den Sydafrikanske Republik eller Namibia.

Af Ejner Larsen (SF) m.fl.

(Fremsat 15/3 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Det er nu tredje gang inden for en ganske kort periode, at vi i Folketinget drøfter spørgsmålet om kommunernes ret til at opsiges kontrakter med firmaer med den begrundelse, at selskabets moderselskab har interesser i Den Sydafrikanske Republik eller Namibia.

Senest den 18. februar 1988 behandlede Tinget et beslutningsforslag fra Fælles Kurs med samme emne. SF udtalte dengang, at det nu foreliggende lovforslag fra SF stort set var identisk med forslaget fra Fælles Kurs. Det kan på denne baggrund næppe undre, at regeringen fortsat er imod lovforslaget.

Som regeringen tidligere har givet udtryk for, er udenrigspolitik et anliggende for regering og Folketing. Hvis et lovforslag som det foreliggende gennemføres, et forslag, hvor kommunerne selv kan vælge, om man vil opsiges afta-

lerne eller ej, vil det betyde, at enhver kommunalbestyrelse kan drøfte spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af sanktioner mod Sydafrika, et i høj grad udenrigspolitisk emne.

Forskellige tilkendegivelser fra forskellige kommunalbestyrelser vil, som også udenrigsministeren tilkendegav under behandlingen af beslutningsforslaget den 18. februar 1988, give et unødigt broget billede af dansk udenrigspolitik. Hertil kommer, at kommunalbestyrelsesmedlemmer ofte vælges alene efter de synspunkter, som kandidaterne har for så vidt angår lokalpolitiske spørgsmål. Kandidaternes holdning til udenrigspolitiske emner er af gode grunde normalt ukendt for borgerne. Det mest klare eksempel på dette er vel de mange ikke-landspolitiske borgerlister, der findes landet over. Kandidaterne på disse lister har typisk ingen fælles udenrigspolitiske holdninger, og i hvert fald er de ukendte for vælgerne.

Udenrigspolitiske emner i kommunalpolitik vil derfor være et højst forstyrrende element. Interessen i kommunalbestyrelserne bør samle sig om de lokale spørgsmål.

Regeringen kan således ikke anbefale lovforslaget.

Stavad (S):

Som allerede nævnt af indenrigsministeren var der den 18. februar 1988 en debat om et næsten tilsvarende forslag fremsat af Fælles Kurs. Dog var det et beslutningsforslag, og jeg har forstået, at det er det, der har foranlediget SF til at komme med deres eget forslag i form af et lovforslag.

Jeg kan stort set nøjes med at henvise til det, den socialdemokratiske ordfører, hr. Kelm-Hansen, sagde ved den lejlighed. Det finder man i Folketingstidende, sp. 6884. Essensen af hr. Kelm-Hansens bemærkninger var, at det jo er meget velkendt, at Socialdemokratiet har været meget aktivt i sanktionspolitikken i forhold til Sydafrika, men at vi ser en række problemer i forhold til dette forslag. Derfor er der også i forhold til Fælles Kurs' forslag stillet en række spørgsmål i Kommunaludvalget, som jeg har konstateret at der desværre endnu ikke er kommet svar på.

Derfor må vi på samme måde her sige, at vi må tage disse problemer op i Kommunaludvalget og få dem grundigt analyseret, inden vi eventuelt vender tilbage til sagen her i salen.